Ros Dok Rostocker Dokumentenserver
Dieses Werk wurde Ihnen durch die Universitätsbibliothek Rostock zum Download bereitgestellt.
Für Fragen und Hinweise wenden Sie sich bitte an: digibib.ub@uni-rostock.de

Jakob Josua ben Elchanan Heilbronn

Dinim e-seder ... ab genumen fun Torat ha-aat daz do hot gemakh ... Mosheh Iserlen ... iz orden far oysh durkh han Yaaov Haylprun b. Elanan ... un' hinen nokh iz ayn inah ... oyf den o ... Avigdor Tsuidal ...

Venedig: Gedrut ... durkh han Zoani di Gara, [1601/02]

http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1744389748

Druck Freier Zugang PUBLIC DOMAIN

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn1744389748/phys_0001

Oluf Gerhard Tychsen

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn1744389748/phys_0002

Ex Bibliotheca Academiae Rostochiensis

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn1744389748/phys_0003

1) R. Abrah. Zacut
ס' מתוק לנפש
Dulcis animae.
Liber theol. moralis
Venet. 1607.

2) R. Mose Iserlen
דינים וסדר
Liber moralis jud. germ.
Venet.

3) R. Sam. Ben benaste
אורך ימים Longitudo dierum,
Libellus moralis puerilis, jud.
germ. Venet. 1599.

4.) R. Salomo b. Gabirol
כתר מלכות Corona Regni. Li-
ber asceticus. Venet. 1600.

דינים וסדר

וויא מן זולך זלייט ווע־טרן אונ׳ זאלזן
אונ׳ פארזן אלז רעכט ביטיירליך דז
איקליכט פרויא אונ׳ איידן די נייערט
ווערן קענן לייען ווערן עז קענן פר
שטין אונ׳ לערנן אונ׳ אלז נוקדען מנהג
בון די ק״ק אשכנזים אב גינומן פון
תורת החטאת דז דז הוט גימאכט
הגאון כמהר״ר משה איסרלן זצ״ל :

איז ווארדן פר טויטש דורך הנט
יעקב הייל פרון בכמ״ר
אלחנן ז״ל ·
מזכה צו זיין די יודייש גימיין ·

אונ׳ היגטן נוך איז איין קינה הוט ער
גימאכט אויף דען טוט הגאון כמהר״ר
אביגדור ציווידאל
זצ״ל ·

גידרוקט צו וינידיג דורך האנט
זואני די גארה

Con Licentia de' Superiori.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn1744389748/phys_0006

אל׳ הנערה טובת שכל׳ ויפת תואר ויפת מראה
מרת מושקיטה מב״ת׳

ברוך יוצרך ברוך עושך ברוך קונך בריך בוראך
אזו מג מן וואול צו דיר זאגן ליבט קינד
איין זול דיר גאט ית׳ דיין יאר מערן ווען גאט ית׳ הוט
דיר געבן זין אונ׳ וויז אונ׳ פֿרונפֿט צו אכֿט יארן דז
דו אלט בישט לאנג מיט ליב אין ווען פֿיל אנדרי
פֿראווין די נון וואול אלט זיין מיט אליר לייא נוטליכֿי זאכֿן
זייא אין לערנן אונ׳ לייענטוייטש אונ׳ גלחת אונ׳ טרייבן
אונ׳ אך אין ווען עטליכי מאכן הוטטו מיך קשיות
גיפֿרוגט אין לערנן דז איך האב דיר זי ניט וואול קענן
אתרן זיין דו הוטטו מיר גיהולפֿן מניה זיין איין ספר
תורה בעטר ווען עטליכֿי מאכן העטן גיטון אבר
דט איז מיר קיין וואונדר ניט ווען פֿון ייען טטאם אונ׳
באוים דז דו בישט קווין קענן ניט אנדרי פֿרוכֿט
געבן נייערט אז זיא זיין זייא פֿון פֿאטר האלבן אונ׳
פֿון מוטר הלבן דיין פֿאטר האליף כהר״ר חזקיה
פֿרינטו יצו זיין פֿרומקייט אונ׳ זיין דעמהפֿטיקייט
וואז מן דורך דער גאנצן וועלטן׳ דיין מוטר דיא רבנין
מרת אידלן טוכֿטר פֿון הישיש כמר בערמן כהן יצו
דז איז וואול ווישקליך אירי מעשים טובים דורך דר גאנ
וועלט׳ דיין מוס טוועסטר אך איין רבנין מר׳ בילה
קלוג אונ׳ פֿרום דיין עטן טוועסטר אך איין רבנין
מרת לאה שת׳ מיט אלי גוטי מדות די צו לובן זיין
וואול גיצירט׳ וויא קאן מן מן אנדרש ווארטן פֿון דיר

דז דו ניט אך איין רבי'ן ווערשט ווערן אי"ה אונ קיין
צווייבל ניט אויף דיר מיז גיזאגט דער פסוק עז זאל זיך
דר פרייען דיין פאטר אונ' דיין מוטר אונ' זאל זיך דר
פרייאן דיין גיוויינירין אונ' דיא דיך קענן אונ' ווערן דיך
קענן די ווערן זאגן וואל דין די דז האבן גיזאוגן אונ'
גיצוגט די דז האבן דר צוהן וואל דין אזן דעם דו
ווערשט צו טאל קומן וויא ווערט ער זיך וואל קענן
האלטן פער דער אין ביגלייקטר אזן דז אין דער
וועלט איז וויל גָט ית' הוט דיך אזו ביגובט מיט שכל
אונ' חכמה וויל איך דיך אך ביגובן אונ' צו לעצט לוטן
דז ספרליין דז דיכן זיין די דינים פון זאלצן אונ' וועשרן
דז פלייש אונ' וויא מן עז זאל פורזן ווען דו עז גוייערט
צווייא אודר דרייא מולט ווערשטו לייען ווערשטו עז
אויז אויניג קענן אונ' אזו האב עז לוטן דרוקן דיר
צו ליב אונ' דיין פאטר אונ' מוטר אונ' דיין הערצן אונ'
פרליין שתי' צו ערן אונ' גָט ית' זאל אין געבן די גינורן
דז זי זאלן אן דיר פרייד דר לעבן אונ' זאלן זעהן פון דיר
קומן קינדר די ווערן זיין חכמים אונ' נביאים אונ'
לוש זי אונ' דיך לעבן לאנג מיט ליבן אונ' זוכה זיין צו
זעהן גאר ביהענדן · דז גלות צו ענדן · אונ' משיח
צו זענדן · אין אונזרן טאגן · אזן ווען איך אל דרויף
זאגן · דז ביט אונ' ביגערט דיין רבי דער קאן דיינר
ניט פר געסן ·

יעקב בכמר אלחנן ז"ל הילפרון:

גילובט זייא גָט ית׳ דער הוט בישאפֿן דין
מענשן דז ער אין זול דינן לובן אונ׳
בענטשן אונ׳ הוט אונז קינדר ישראל די תורה געבן ·
דז מיר מיט זולן דר ווערבן דז איוויג לעבן אונ׳ דז מיר
זולן זיין גיבוט האלטן · מאן אונ׳ וייבר יונגן אונ׳ אלטן ·
אונ׳ הוט אונז פֿון אנדרי פֿולקרן טון אב טיירן · מיט
עסן אונ׳ טרינקן אונ׳ קליידן · אונ׳ אויך דז בלוט הוט
ער אונז אויפֿט פֿער בוטן · דז איז ניט צו שפוטן ·
אונ׳ עבן אויך מערקן · אז דער פסוק זגט דו זולשט
דיך שטערקן · קיינר לייא בלוט ניט צו עסן · אונ׳
זולשט עז ניט פֿער געסן · זייא בלוט דז פֿון זיך
זעלבשט טוט ארויש רינן · אודר דז אין לייב אונ׳ אין
אודרן בלייבט רינן · דרום האבן אונזרי חכמים
גימאכט · דז מן דש פֿלייש זול וועטרן אונ׳ זאלצן מיט
גרעטר אכט · אונ׳ פורזן אונ׳ רייניגן וואל · דז קיין דם
נוך חלב דראן בלייבט צו מאל · אי מן עז טוט צו זידן
אודר צו ברוטן · אזו האבן זי גיבוטן · אונ׳ דז גיהערט
די פֿראוין צו מין אז די מאנן · ווארום זי זיין זיך שטעטן
אין האויז זאומי אונ׳ די מאנן געגן נוך איר גישעפֿט ·
אונ׳ לושן דין ווייבר וואז צום קוכן אן טרעפֿט · דרום
איז שולדיג איקליכי פֿרא צו וויסן אונ׳ צו לערנן ביז
זייא עז וואל זולן קענן · צו פורזן אונ׳ וועטרן אונ׳ זאלצן ·
אז וואל דז זיא וואט איר גיקוילן צו פפעפֿרן אונ׳ צו
טמאלצן · אונ׳ דר ווארטן דז איקליכי פֿרא גרינקליך
קאן דר צו קומן · דא האב איך מיר דז אן גינומן · צו
שרייבן אן אין טויטשר שפרוך קורץ ביגריפֿן מיט

עניג ווערט · אלי די דינים דז זיך צו גיהערט · צו דין
וועטרן אונ' צו זאלגן אונ' צו רייניגן דז פלייש · זייא אין
ווינטר אודר אין זומר ווען עז איז הייס · אז דער
מנהג איז אונטר דער אשכנזים גיוויין · דז גריגקליך
ווערן עז קענן לערנן גרוס אונ' קליין · אונ' אז ער הוט
גשריבן כמהרר משה איסרלן פון קראקא · גאט ית'
זול אימש רעכנן צו צדקה · אונ' זול אונז מאכן גירייכן
צו דר צייטן · דז מיר אז לאנג בייטן · דז איקליכר פון
אונז ווערט קענן לערנן אז דיא רבנים · אונ' צוויטן
אונז ווערט ניט זיין קיין עזות פנים · אונ' דען רבי
ווערט מן ניט דערפן נאלן · נוך טוייטשי נוך וואלין
ווען השם ית' ווערט מיט אונז לערנן גערן · נוך אלז
אונזר ביגערן · אז דער פסוק זאגט · אונ' ניט זיא
ווערן לערנן נוך איין מאן זיין גיזעלן · אונ' איין מאן
זיין ברודר ווערן זיך ניט טנעלן · ווען זיא אל נו אול
ווערן קענן מיך פון קלייני ביז גרוסן · אין אלר מוטן ·
אונ' דורך ישעיה הוט ער אך טון זאגן · ער ווערט זיין
אינייעני טאגין · אונ' אל דיין קינדר גילערנט גאט זיא
גאר פיין · אונ' פיל פריד דען קינדר דיין אמן דז זול
וואר זיין :

ווען מן דז פלייש ברענגט פון קצבות אוז מן עז
פורזן אונ' רייניגן אונ' דרום דז אינדי אייניטן
קהילות פפלעגן די קצבים צו פורזן דז פלייש
אי זי עס אויש הוקן דרום ווער איך איזונדר
אונטר וועגן לושן צו שרייבן פון פורזן ביז היינטן
נוך אונ' ווער טרייבן פון וועטרן אונ' זאלצן אונ' הון
עז:

ע: גיטיילט אין אכליהן גיזעצן אין דער כאל חי ד:
ביטויט וחי בהם· ווער ד: רעכט ערט וויטן אונ׳
טון וויא ע: זיך גיבוירדט דער ווערט דר איט דר
ווערבן ד: לעבן אין דער וועלט אונ׳ דער אנדרן
אמן:

א א: אן ד: פלייש הייאן ברענגט פון קצבות זול
אן ע: פורזן· אונ׳ דר נוך זול אן ע: איין וויל
לוטן ווייכן אין וואטר ד: איט ד: קאן דש בלוט לייכטר
ארויש קואן איט דין זאלץ· אונ׳ ווען ע: נון גיווייקט
הוט אז: אן ע: וואל טווענקן ד: קיין בלוט דריין ב
בלייבט· אונ׳ ווען אן ע: העט ניט לוטן ווייקן נייערט
אן העט ע: טלעכט גיטווענקט ווען ע: אז: גיטעהן
ווער דא אי: ע: דוך וואל כשר אבר לו פלייש אוט אן
ע: לוטן פור ווייקן איין האלבי שעה:

ב דר נוך ד: פלייש הוט גיווייקט אונ׳ גיטווענקט
וואל זול אן ע: לוטן פר טריפן פון ד: וואטר ד:
אן אים איטט אי אן ע: זאלצט דר ווארטן ד: דש וואטר
ניט זול אאכן דאז: זאלץ לו גין· אונ׳ אך זול אן ע: ניט
גאנץ לוטן טרוקן ווערן ווענד: זאלץ ווירד ניט לו גין
דרויף אונ׳ ווירד זיך ניט אם פלייש קלעבן אונ׳ ווירד
ניט ד: בלוט ארויש ליהן:

ג אין ווינטר ד: דש פלייש אי: דר פרורן אונ׳ אי: ד:
איי: דרויף אוט אן ע: פור אין וואריס וואטר
ווייקן ד: דש איי: לו גיט אונ׳ דש פלייש אויף רייט· אי
אן ע: זאלצט· אבר אן אוט אויף אערקן ד: ד: וואטר
ניט לו זער וואריס ווער נייערט לויבליכי וואטר דש

אן די האנט קאן רינן איין וויל האלטן :
ד וועןמן הוט גיוויקט אוני גיוועשרט איין גרוש
שטויק פלייש אוני אי מן עש זאלצט דו הט מן עש ווידר
גישניטן צו אנדרי קליינר שטוקן אוש מן ייעני שניט
ווידר וואל וועשרן אוני שוועקן דש קיין לייכן פון דם
דא ניט זול זיין אז דש איבריג דש מן גיוויקט פור הוט ג
ה די פויט אוש מן פאר די קלוין ארויב טון אודר
שניידן אונטן מן דין טפיזלן אי מן זי וויקט אוני
זאלצט ווארום הט מן זי פאר גיוויקט אי מן הוט די
קלוען אב גיטון ווער עש גלייך אז מן הט זיא ניט
גיוויקט נוך גיוועשרט אוני ווען מן זיא הט אזו ג
גיזאלצן ווערדן זי טרפה זיין :
ו דער מנהג איז אזא אין ערבורי אוני פרואי
בעלי בתים הויזר דש מן איין ביזונדר כלי
האלט דריין צו וועשרן אוני צו וויקן דש פלייש אוני
בראויכט עש ניט צו נישט אנדרש : אבר ווען מן הוט
עש צו עפיש אנדרש גיבראויכט דש מן עש הט פר
געטן אודר מן געטרן גיטון : דש טאט עש נישט :
ז דר נוך דש עש גיוויקט אוני גיוועשרט איז אוני
פר טרופן זול מן עש זאלצן אויף אלי זייטן אוני
זול ניט קארג זיין מיט דין זאלץ נוייערט אובר אל זול מן
עש מאכן גין דש קיין אורט אובר בלייבט דש ניט גי
זאלצן דרויף זול זיין · אוני די גנגי : אוני הויכר אוני אנדרי
פוגיל די מן גאכן זאלצט אוש מן זי איבוויניג אוני אויש
וויניג אובר אל זאלצן :
ח דער מנהג איז דש מן עש לושט אין זאלץ ליגן
זיין

איין שעה · אונ׳ עש איז ניט רעכט גיטון דש
מן דש פֿלייש לענגר לושט ליגן איין טרפה זאלץ אז דער
שיעור איזט · אונ׳ ווען מן אייזט פֿון כבוד פֿון
ערליכי געשט אודר לכבוד שבת אונ׳ יום טוב
אודר דש מן גינויטליך בידארפֿט פֿור איין חולה ח״ו דש
איז גינוג דש עש אין זאלץ ליגט איין דריט טייל פֿון איין
שעה׃

ט מן מאג זאלצן מיט אלר לייא זאלץ גימערט דש
עש ניט דין איז אז מעל ווען אויגליך איז זול מן
ניט נעמן נוך צו דין נוך צו דיק גימערט מיטל מעסיג׃

י די דערם זול מן בזונדר זאלצן אונ׳ ניט מיט
דען פֿלייש · אונ׳ אך די ביין די מן הוט דש פֿלייש
גאר אראב גישונדן דש קיינש מיר דרויף איזט זול מן זי
אך ניט זאלצן בייא דעם פֿלייש׃

יא די דערם זול מן זאלצן אויף די זייט אז זי ליגן
אין לייב פֿון דער בהמה אונ׳ ניט אום קערן
אויף די עביך זייט וואו דש עטן דורך גיט׃

יב די פֿוס אונ׳ דען קאפֿף מאג מן זאלצן מיט דער
הויטן אונ׳ אירש מן די האר מאכט אב פֿאלין
גימערט דש דער קאפֿף גישפאלטן זייא אונ׳ די קלואן
פֿון די פֿויש אב גיטון אודר די שפיצן אב גיהאקט׃

יג מן מוש זאלצן אין איין כלי דש גילוכרט איזט
דש דש דם קאן און אנדרש הינאב רינן אין איין
קורב אויש רוטן גימאכט אודר אויף איין ברעט דש מן
טייל האפֿטיג לעגט דש עש ניט גלייך ליגט דש דש בלוט
זול באלד דר פֿון טריפֿן · אונ׳ ווען מן הוט גיזאלצן אין

איין כלי דז ניט גילייכר ווערדא ווער אלז טרפה
זיין דז פלייש אונ׳ דז כלי :

יד דז זאלן דז מן מיט הוט גיזאלצן דז פלייש טאר
מן קיין עסן שפייז מיט קוכן נוך מאכן נוך אך
קיין אנדר פלייש מיט זאלצן יא אונ׳ וואו עז מין איין עסן
קעם דו איז עס גלייך אז אסור אז דז דם זעלברט
ווער :

טו דר נוך אז דש פלייש איז אין זאלן זיין שיעור
דו אוש מן עז ווידר וואל וועשרן אונ׳ שווענקן
אונ׳ אי דז מן עז אין כלי טוט וואו מן וויל עז דינן וואשן
זאל מן פור אל דז זאלן וואל אראב שויטלן אודר אין
דער האנטן האלטן אונ׳ וואשר דרויבר גיסן ביז אל דז
זאלן אראב איזט אונ׳ דר נוך זאל מן עז אין כלי טון
אונ׳ וואל שווענקן אונ׳ דרייא מאלט זאל מן עז שווענקן
איקלייכש מאל אין ביזונדר ריין וואשר . אונ׳ צווישן
איקלייכן מאלט זאל מן דז כלי אך פאר אויש שווענקן אי
מן דן פלייש ווידר דריין טוט צו שווענקן :

יו ווען מן העט זאלן גיטון אין איין אילכדיגן כלי
דז דא ריין ווער מאג מן וואל פלייש מיט זאלצן :

יז מן טאר ניט פיש אונ׳ פלייש מיט אנדר זאלצן :

יח מן זאל גיווארנט זיין דז מן ניט זאל לושן דז פלייש
דרייא טאג שטין און גיפורזט אודר און ג
גיוועשרט . ווארום מן טאר עז דר נוך ניט אין
זאלצן נוך זידן נייערט ברוטן אויף דין גלויאדיג קולן
און גיזאלצן אן דעק שפייז :

דא וויל איך שרייבן וויא מן דז פֿליש זול פורזן
דאינו די פורדר טייל ווען די הינטר טייל איז ניט
אזו לייכֿט מן צו שרייבן אונ׳ צו לערנן ווען מן ניט צו
זיכֿט פֿיל אולט דרום ווערן מיר: אויך איצונד לושן
בלייבן אונ׳ ווערן שרייבן נייערט פֿון די פֿורדר טייל
אונ׳ וויל אן העבן אן דין קאפֿך:

דין קאפֿך זול מאן שפאלטן אונ׳ ארויש נעמן דין הירן
אונ׳ מן זול דז הויטלן אוועק נעמן דז דרובן דין
הירן אישט· אונ׳ דר נוך מוש מן אוועק נעמן דז
הויטלן דז אן דר הירן שאלן אישט דז אן דש ביין
קלעבט· אונ׳ דר נוך זול מן זעהן אן שלונד אונטן אן
דער צונגן גראבט מן מיט די מעשר אונ׳ ציכֿט ארויש
איין אודר פֿון בלוט אונ׳ שנייט אוועק די לעפלן פֿון
דער צונגן· אונ׳ דין קנה דער אן שלונד הענגט אונ׳
אך דער אן דער צונגן הינגט מוש מן אויך שניידן אונ׳
אויך שערבן אונ׳ אזו אך דער ושט· אונ׳ ווען מן הוט
די בהמה פֿון אננדר גיטיילט זול מן זעהן אם דין האלז
וואו די שחיטה איז אונ׳ דורטן מוש מן ארויש ציהן
צוואו אודרן די זיין פֿולר בלוט· אונ׳ דעש גלייכֿניש אן
דער אנדרן זייטן· אונ׳ דיזי אודרן גירייכֿן ביז אן דער
ברושטן· אונ׳ אזו די עופות מוש מן אך דין קאפֿך
שפאלטן אונ׳ דז הירן ארויש נעמן אונ׳ דז הויטלן אך דז
איין באן קלעבט· אונ׳ אם דין קראגן מוש מן אוועק
נעמן צוויא אודרן איינר אויף די רעכֿט זייטן אונ׳ די
אנדר אויף דער לינקן זייטן· אונ׳ דין קראגן זול מן
וואל שנייקן נוך דער בראט פֿיל שניט דז דש בלוט אל

וואל

וואל ארויש איין קומן ׃ די ברושט פון דער בהמה
זול מן גראבן מיט דין מעסר אין דז זעלביג רוט פלייש
דז דא איזט פורנן וואו די ריפן אן העבן אונ׳ מוש
ארויש ציהן אין אודר די גרייכט פון איין עקט פון דר
ברושטן ביז צו די אנדר עקט נוך דער לענג פון דער
ברושטן ׃ אונ׳ אונטן בייא דין האלז אינוועניג אן דער
ברושטן זולט מן בישיידליך דיזי אודר אפשלעקט אונ׳
פון האן אונ׳ ווייטר לושט זי זיך אין פלייש אניין אונ׳
איז בידעקט דרום מוש מן מיט דעם מעסר נוך מיר
גראבן זי קלעבט טיר אן ביין ׃ אונ׳ מוש גיווארנט
זיין דש מן זי ניט צו שנייט אין גראבן ווארום מן הוט
דר נוך צו זוכן אוי מן זיא ווידר גיפינדט ׃ נוך דעם טייך
מן מיט דין מעסר די אקסיל אודר שאוול פון דער
ברושטן אונ׳ חרטן וואו זי אן דין רוקן הענגט אונ׳ מן
מיטן אן דער שאוול פינט מן איין דיקא אודר די איז
ווייט די מוש מן אך ארויש ציהן אונ׳ מוש מיט דין
מעסר וואל גראבן אין דין פלייש אניין ביז אויף דז
ביין ביז דז מן אלי די ווארצלן די פון דיזר אודר קומן אל
ארויש ציכט ׃ אונ׳ זי גרייכט ביז צו דעם גליד פון ארים
בוג הורך גאנץ דער לענג פון דער שאוכל אונ׳ אקסיל׃
דש ווייניג פלאנקן דש אן דער פיידר טייל איז דא
מוז מן דש היטלן אובן הירוב ציהן ׃ איין טייל
פפלעגן צו וויא פינגר פייסט דש אונטר דש היטלן אי׳:
אך הירוב ציהן׃
די פויט מוש מן פאר די קלווען הירוב ציכן אי׳ אן
זי זאלצט ׃ אונ׳ דער מנהג איז אך דז מן מוועק שנייט

דז פֿלייש דז צווישן די צוויא קלויאן איז אונ' מן ווערפֿט
עז אוועק אז אך דער מנהג איזט אוועק צו ווערפֿן
די קלייני אונה פֿון דער לונגן אונ' ניט צו עסן :

דז רוט פֿלייש זול מן פורזן אונ' אוועק ציהן די
אויברשט האויט די דא איז קיגן די לעבר אונ'
איקליכי האבן אך דין מנהג אוועק צו נעמן די א
אוינטרשט האויט די קעגן דער לונגן זיין דר ווארטן דז
מן ניט קומט צו פֿעלן צו ווייליכז דז מן ניט איין זייט
פֿור די אנדר נעם :

דז הערץ מוז מן אויך שפאלטן דז דש דם הירויש
קומן זול אונ' דר נוך זלצן אונ' דער מנהג איז
מן שנייט אוועק די שפיץ אונטן אונ' צו שפאלטן אונ'
דר נוך צו זאלצן :

די לעבר איז אייטל דם דרום הוילפֿט דז זאלצן ניט
אונ' מוט זי ברוטן אויף דין רושט אודר אן שפיש
אונ' מן פֿלעגט זי צו שניידן אודר צו שטעכן מיט איין
דורן אודר איין מעסר אי מן זי אויף דז פֿייער טוט
אונ' שפרענגט אך איין וועניג זאלץ דרויף אונ' זולן זי
גיברוטן איז דז מן זי מאג עסן דא מוט מן זיא אויבר
גיסן אונ' דר נוך מאג זי זידן אונ' מיט טון וואז מן וויל :

די אילן מוט מן די אודר אוועק ציהן גאנץ אונ'
גאר אונ' מן ליכט די האויט מיט דז פֿייטש דז
דא איז וואו זי דיק איז אונ' דר נוך זאלצט מן זי גלייך אז
דז אנדר פֿלייש :

די אייטר מוז מן שניידן אין צלם וויז נוך דער
לענג אונ' נוך דער ברייט פֿיל מולט אונ' ט

שלאקט אין קינדער וואנטן וואל ד׳: די אייך הירויש: וול
קואן אונ׳ דר נוך ברוט אן ע׳: אן שפיט אודר אויך דין
רוטש ביזונדר דז קיין פלייש נוך נישט אנדרז אם
שפיט זיא· אונ׳ אין ניט זידן נוך באכן אין קיין כלי
ניט אבר דר נוך דז ער וואל גיברוטן איז מאג מן
אין וואלטון אין פלאשיגי כלים :

אזו

אזו מיט ווינדיגי אויגן האב איך אן גיהובן ·
צו זאגן אונ׳ צו לובן ·
מיט דין ניגון דז מן זאגט די ציונים ·
אלמעכטיגר גוט מיין שטים פר נים :

א ווין דען מאן איז וואל צו קלאגן ·
איקליכר זול זאגן ·
טרעהרן זולן רינן אייני אויגן ·
אז איין קוסטליכר מאן צו שטערבן :

ב ייא טאג אונ׳ בייא דער נאכט ·
אין דער תורה איז אויזער גיוועזן זיין אכט ·
אויך ניטש אנדרש הוט ער גיטראכט ·
נייערט גאט הולד צו דער ווערבן :

י ·ווארן אונ׳ קלאגן וואל וויכידיג מאג ·
ווען אל אירי לעב טאג ·
ווערט ניט זיין אין אירן פֿר מאג ·
אז איין פֿרומן רב צו ערבן :

ג אנן די ישראל גיזיין ·
די אויגן וואל טרויאריג זיין ·
ווען זי האבן פֿר לורן דער דו איז גיוועזן איר
שאטן אונ׳ שיין ·
אונ׳ איר ביהויטר פֿון פֿר דערבן :

ד ער קאנט אין דער גאנצר וועלט ·
דז ער איז ניט אויסן גיוועזן אויך געלט ·
נייערט צו טרייבן אונ׳ לערנן אין זיין גיצעלט ·
קיינר לייא איז אים גיוועזן צו הערבן :

ו וואז איז זיין גישריפֿט אז די פֿערליך ׳
זיין גלייכֿניש פֿינט מן ניט הין ווערליך ·
דעמהפֿטיגר מאן אונ׳ ערליך ·
אונ דיר זיין מיר גיבליבן אז די שטערבן :

ר בינו אביגדור פֿרומ אונ׳ פֿיין ·
מיר זיין גיבליבן אן דיר אין פֿיין ·
דיין זכות זול בייא אונז זיין ·
דיין זיל זול רואן אין גן עדן דין דו טושט ערבן :

ציוידאל זיין גישלעכֿט ·
דז הוט ויל פֿר מעכֿט ·
דז ער זול זאגן מיר רעכֿט ·
פֿיר דין אלמעכֿטיגן גאט אונ׳ זי ביהוטן פֿון נוט
אונ׳ חורבן :

צוין ברודר אלי בייר · צווישן זי מיטט גיוועזן
אונטר שייד · דער טוט הוט אונז גיטון צו
לייד · דז גיוואנט שווארן צו פֿערבן · אין דרייא
וואכֿן איז מיר ציל גיוועזן · הער גָט וואז ווערט
זיין אונזר וועזן :

מרדכי איין פרנס אונ׳ דער ברודר שטאט רב דר
לעזן · צוש דיין צורן אויש זיין אונ׳ שוא אונז ניט
אין גיערבן · אלמעכֿטיגר גָט מיר ביטן דיך מיט
גנאדן הערצן · גיב דוך איין ענד צו אונזר
שמערצן · הויך אונזר רעכֿט און שערצן · אונ׳
מאך גירייכֿן די צייט דז מן ניט אין ווערט ט
שטערבן :

תם

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn1744389748/phys_0021

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn1744389748/phys_0022

Habermann, Di Gara

1: 251

2: 213

3: 186

4: 196

Cic - 353 (2)1-4.

930(14)

R.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn1744389748/phys_0023

3.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn1744389748/phys_0024

ו וואו איז ז[illegible] פערליך ·
זיין גלייכֿ[illegible] היין ווערליך ·
רעמהפֿטי[illegible]ק ·
אונדיר זיין [illegible]י שטערבן :

ר בינו אביג[illegible] פֿיין ·
איר זיין גיב[illegible] זיין ·
דיין זכות [illegible]
דיין זיל זול ר[illegible]רו טושט ערבן :

ציווידאל זיין גי[illegible]
דז הוט ויל פֿר[illegible]
דז ער זול זאג[illegible]
פֿיר דין אלמעל[illegible]ביהוטן בֿון נוט
אונ׳ חורבן :

זווין ברוידר אלי בי[illegible] איטט גיוועזן
אונטר טייך · [illegible] אונ׳ גיטון צו
לייר · דז גיוואכט[illegible]ן · אין דרייא
וואוכֿן איז איר ציל[illegible]ט וואז ווערט
זיין אונזר וועזן :

מרדבי איין פרנס או[illegible]אט רב דר
לעזן · לוט דיין צו[illegible]וואז אונ׳ ניט
אין גערבן · אלמע[illegible]טנדיך איט
גאנצן הערצן · [illegible]ר צו אונזר
שמערצן · הויך אונ[illegible]רצן · אונ׳
אאך גירייכֿן רלייט ד[illegible]רט ט
שטערבן :

תמ

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1744389748/phys_0025